

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izbaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Državni preodkazi.

(Z Goriškega.)

Kakor na Kranjskem, tako je tudi na Nižjem Avstrijskem oplenila krščansko-socialna deželnozborska večina naše tovarise za denar, določen iz državnih preodkazov davčne reforme ljudskošolskemu učiteljstvu. Nižjeavstrijski deželni zbor je sprejel 14. t. m. nov zakon o učiteljskih plačah, ki pa stopi šele s 1. januarjem 1915 v veljavo. Ker dobe dežele omenjene preodkaze že od 1. januarja t. l. dalje, je oškodovano učiteljstvo nižjeavstrijske kronovine za približni znesek 7 milijonov kron. Z ozirom na to je stavil 12. t. m. v nižjeavstrijskem deželnem zboru socialno demokratski poslanec Volkert interpelacijo, ki iz nje posnemamo sledeče:

Več let sta se posvetovala vlada in parlament o ureditvi deželnih financ. Rezultat je bila takozvana finančna reforma v januarju tekočega leta, s katero se uporabijo večji dohodki davka na žganje in velik del dohodkov iz osebne dohodnine deloma za zvišanje prejemkov državnih uradnikov, deloma se prepustijo deželam v svrhu regulacije plač učiteljstva. O tem namenu državnih preodkazov ni bilo nikakršnega dvoma niti na vladi, niti pri posameznih strankah. Ponovno so poudarjali govorniki različnih strank kakor tudi vlada, da se mora izvesti finančna reforma zato, ker so postali prejemki učiteljstva nevdržljivi. Ponovno so poudarjali posebno tudi zastopniki krščansko-socialne stranke — gospod poslanec Fon na Goriškem, ki je sedel celo v odseku za davčno reformo, ne ve o vsem tem ničesar! — potrebo regulacije učiteljskih plač in zaradi te izvedbo finančne reforme. Ker pa dobe dežele povišane preodkaze že s 1. januarjem t. l. se morajo izvesti regulacije učiteljskih dohodkov tako, da dobi učiteljstvo zvišanje prejemkov že s 1. januarjem 1914.

Socialno demokratski poslanci so že svoječasno v parlamentu izrekli pomisleke, da bi utegnile različne deželne uprave ta znesek defraudirati, če se ne

zagotovi s posebno obvezno določbo uporaba denarja v ta namen. Stavili so tudi predloge, ki so za tem stremili. Ti predlogi pa so bili odklonjeni od krščanskih socialcev, kakor tudi od nemških nacionalcev, ker baže ni dvomiti zagotovilom vlade in strank, da se uporabi denar brezpogojno v to svrhu in tudi tedaj, če se ne sprejme v zakon nikakršna obvezna določba.

Ker se je hotel del denarja, namenjenega za Nižje Avstrijsko, uporabiti za subvencioniranje kmetovalcev v deželi, stavi Volkert vprašanje deželnemu odboru, če je res, da se hoče regulacija učiteljskih plač zavleči na poznejši čas, namesto da bi se zvišali prejemki učiteljstvu s 1. januarjem 1914, ter opozarja deželni zbor na debato v parlamentu, kjer se je dovolj razločno pokazala volja zakonodajalca, da se uporabijo državni preodkazi deželam predvsem v ublaženje bede učiteljstva.

Interpelacija je ostala brezuspešna. Razvidno pa je iz nje, da so bili sklenjeni zvišani preodkazi deželam z izrečnim utemeljevanjem, da se z njimi ublaži uboštvo učiteljstva, in sicer že s 1. januarjem t. l. Moravski deželni zbor je preodkaz, ki znaša okrog 6 milijonov kron, učiteljstvu že dal, tudi upravna komisija na Češkem je že odkazala češkim tovarišem blizu 10 milijonov kron, ki jih dobi kronovina iz povišane davka na žganje in osebne dohodke, in v Šleziji ima učiteljstvo že nov zakon po intencijah letošnje davčne reforme. V Štajerski se tudi pripravlja regulacija, ki bo menda stopila že s 1. januarjem 1915 v veljavo ter se perfektuira s pomočjo denarja državnih preodkazov; ne smemo pa pozabiti pri tem, da je v tekočem letu dobilo štajersko učiteljstvo draginsko doklado in celo s pomočjo slovenskih poslancev, ki so pristali S. L. S.

Na Goriškem? Na Goriškem je učiteljstvo para, ki jo zasledujejo, če se drzne oglašati. Slovensko učiteljstvo! Zakaj italijanski tovariši imajo več svobode; zborovali so 2. marca in 10. maja ter zahtevali, da stori goriški deželni zbor svojo dolžnost ter da učiteljstvu denar, ki je njegov in ki ga ima pravico zahtevati. Slo-

vensko učiteljstvo pa ne sme ponižno berati za kulisami, da si priprosi — morda zasmeh, da ne zapravi ugleda, ki ga še ima, z morebitno poniževalno kabinetno stanovsko politiko. Treba nam je moškega nastopa! Saj gre za vsakdanji kruh!

Kje je vlada? Kako drži svojo besedo? Kako štiti zakonite pravice učiteljstva, ki koraka na čelu prosveti? Kako ga pozna takrat, kadar mu nima ravno diktirati in nakladati dolžnosti? Naj že pritisne, da stori deželni zbor svojo dolžnost! To pričakujemo! Državni preodkazi, določeni za Goriško v letošnjem letu, so se prelinirali — kot poroča »Soča« — za deželno upravo! Je li to v smislu izvedbe finančne reforme, je li to dosledno, če se je še pred kratkim govorilo v deželnem zboru o regulaciji učiteljskih plač, ki so danes vržene čez krov? Bo pa že res, da je bil predlog o zenačenju učiteljskih prejemkov z onimi državnega uradništva samo humbug in pesek v oči! Nič čudnega, če govore že danes širom dežele, da je prejšnji deželni zbor storil vsaj malo, sedanj pa ničesar več! Vse bi se dalo izvesti, ko bi imela narodno — samostojna stranka vsaj nekoliko poguma. In imela bi ga tudi v svojem interesu! Kjer pa politički pogum manjka in manjka politička energija, tam je že nastopila agonija. Učiteljstvu te agonije ne more biti prav nič žal, ko prav v dobrobit učiteljstva nedostaja poguma!

Učiteljstvo svoje pravice pozna in pozna svoje interese, ki jih bo branilo proti vsakomur. Zahtevalo bo, kar mu gre zakonito ter se ne bo dalo slepiti; zaradi lepih oči kogarkoli ne bo resigniralo na pravico do denarja iz državnih preodkazov in ne bo plačevalo iz svojega za saniranje različnih zadrug, ki so bile v preposobnih rokah! Toliškega idealizma učiteljstvo nima več, pa če ga kdo zaradi tega uvrsti tudi med barbare in izmečke človeške družbe! Zakaj idealizem, ki bi se pustil varati — ne zahrbtno — temveč v obraz, bi bil smešen in nečasten ter bi dokazoval težko duševno manjvrednost. V takem idealizmu slovenski učitelj in vzgojevalec ne bo iskal svoje časti; svojo čast vidi v tem, da terja, kar je njegovega!

Likvidant.

Petstoletnica zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku in sedanje slovensko učiteljstvo.

Podava R. K.

(Dalje.)

Slovensko učiteljstvo se kot narodov važen kulturni činitelj zaveda svojega odličnega stališča v narodu. To je pokazalo in dokazalo v Podsedri dne 23. maja t. l. skoro polnoštevilno zbrano učiteljstvo kozjanskega okraja, ki je na predlog tov. Radoslava Knafliča sprejelo soglasno sledeče velevažne resolucije:

Na oslavo in na spomin 500letnice zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku in da naglasimo potrebo, naj se slov. jeziku vrne vsaj deloma njegova zgodovinska veljava in da mu utrdimo po zakonu zajamčeno ravnopravnost, v naših učiteljskih in šolskih zadevah, sklene na zborovanju učiteljskega društva kozjanskega v Podsedri dne 23. maja 1914 zbrano učiteljstvo sledeče resolucije:

1. Na vseh šolah kozjanskega okraja naj blagovoli učiteljstvo še letos v vseh razredih, izvzemši prvo šolsko leto, obravnjavati zgodovinsko učno snov »Ustoličenje koroških vojvod« na podlagi sestavka v II. berilu, oziroma v Schreiner-Hubadovi Citanki III. del tako, da se bo v srcu naše mladine v smislu določb § 71. stalnega šolskega in učnega reda budila in gojila ljubezen do slovenske narodnosti in do slovenskega jezika v povišani meri.

2. Na vseh šolah kozjanskega okraja blagovoli učiteljstvo odslej pri pouku zraven gojitve ljubezni do skupne domovine posvečati večjo pozornost gojitvi ljubezni do slovenske narodnosti in do slovenskega jezika ter v to svrhu v smislu novega učnega načrta seznaniti zlasti učence višje skupine z državnim osnovnim zakonom z dne 21. XII. l. 1867., osobito pa z njegovim XIX. členom.

LISTEK.

Ob 40 letnici Savinjskega učiteljskega društva.

L. 1869. je cesar sankcioniral novi šolski zakon. Šola se je ločila od cerkve, učiteljstvo pa je postalo svobodno. Nastala je za šolo in učiteljstvo nova doba, doba mirnega in neodvisnega napredka. Učiteljstvo, ki je bilo v silni odvisnosti od strani cerkve in gospodujoče gospode, je jelo dihati svobodni zrak; nastal je po vsej Avstriji nov tok, ki je prešinil vesoljno učiteljstvo. To se je opazilo zlasti na Slovenskem, zakaj slovensko učiteljstvo je bilo v posebni odvisnosti od strani cerkvene in nemške gospode. Slovenski učitelj je bil suženj in hlapec v pravem pomenu besede. Ni čuda, da je po l. 1869. šumelo slovenskemu učiteljstvu po glavi sto in sto misli, kako povzdigniti učiteljski stan in šolo na ono stopnjo napredka in ugleda, ki jima gre.

Takratni idealni naši tovariši, ki niso mislili samo na sebe in niso marali samo trenutnih uspehov, so uvideli pomen reka: »V slogi je moč.« Pridigovali so in na-

vduševali svoje tovariše in tovarišice, da se združijo v učiteljska društva, kjer jim bo dana najlepša prilika nadaljne izobrazbe in branitve svojih pravic in svobode, zajamčene jim v novem šolskem zakonu.

V Savinjski dolini ali pravzaprav v vranskem okraju je bilo v tistih časih malo šol in seveda tudi malo učiteljstva. Šole so bile večinoma enorazredne, dvorazredne, le tu in tam je bila kakšna triazrednica. Glavne šole so bile takrat poleg Celja v Savinjski dolini v Žalcu, Braslovčah, na Vranskem in v Mozirju.

Dne 22. januarja l. 1874. so se zbrali v Mozirju v Hofbauerjevi gostilnici tovariši: J. Agrež, nadučitelj v Braslovčah, Anton Leban, podučitelj v Mozirju, Simon Meglič, učitelj na Vranskem, Srečko Pirc, učitelj na Rečici, Karel Preširen, nadučitelj v Mozirju, in Radoslav Škoflek, nadučitelj na Vranskem. Tam so sklenili ustanoviti za Savinjsko dolino učiteljsko društvo.

Ker je bilo učiteljsko društvo za celjski okraj že ustanovljeno, je obsegalo Savinjsko učiteljsko društvo šole vranskega in gornjegrajskega okraja ter nekaj šol celjskega in šoštanskega okraja.

V Mozirju so torej omenjeni tovariši sestavili državstvena pravila, ki so bila potrjena 23. majnika istega leta. Društvena pravila so se dala natisniti v »Narodni ti-

skarni« v Ljubljani v 200 izvodih, ki so se razdeljevali med društvene člane.

Prvo društveno zborovanje se je vršilo 22. julija 1874 na Vranskem. Na tem zborovanju je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Rad. Škoflek, podpredsednik K. Preširen, tajnik Sim. Meglič, blagajnik J. Agrež, pevovodja S. Pirc.

Na tem zborovanju je utemeljeval Škoflek potrebo ustanovitve učiteljskega društva sledeče: »Šola ima dve strani, notranjo in zunanjo. Notranja stran je naše delo, zunanja pa naš stan. Enega si ne moremo misliti brez drugega. Obe strani pa imata mnogo prijateljev in še več sovražnikov, proti katerim se bojevati za napredek in ugled šole in našega stanu bo glavna naloga učiteljskega društva.«

Savinjsko učiteljsko društvo je zbiralo v prvih letih obstanka v svoj krog tudi podporne člane, ki si jih je društvo iskalo v vseh slojih. Tako je šlo društvo prvo leto 14 pravih in 11 podpornih članov. Okolo l. 1880. so odpali skoro vsi podporni člani, in v društvu so se od sedaj naprej zbirali samo učitelji in učiteljice.

Kakor vsako drugo društvo, tako se je imelo tudi Savinjsko učiteljsko društvo boriti v tistih časih, z marsikaterimi težavami in zaprekami. Takrat se je učiteljstvu direktno odsvetovalo, naj ne vstopa v učiteljska društva. Tu in tam se je poizkusilo tudi s pritiskom. Znano je n. pr., da

je bil za zborovanja učiteljskega društva za Spodnji Štajer ves pripravljali odbor pod stalnim policijskim nadzorstvom.

Ker je združevalo Savinjsko učit. društvo učiteljstvo vranskega in gornjegrajskega okraja ter del celjskega in šoštanskega, je umevno, da je zborovalo društvo v različnih krajih, parkrat celo v oddaljenem Gornjem gradu.

Društvo je bilo že prva leta naročeno na več pedagoških in stanovskih listov ter je bilo član Slovenskega pevskega društva v Ptuj in Sadržerskega društva v St. Jurju ob Juž. žel.

L. 1888. je bilo ustanovno leto Zaveze. Zapihal je svež, pomladanski veter, ki je mahoma poživil vsa obstoječa učiteljska društva ter prinesel vanje novega, krepkega življenja. L. 1879. se je ustanovilo Šaleško učit. društvo, ki je združilo učiteljstvo šoštanskega okraja, l. 1888. pa Gornjegrajsko učit. društvo, ki je združevalo učiteljstvo zgornje Savinjske doline.

Tako se je moralo zdaj zadovoljiti Savinjsko učit. društvo samo z vranskim okrajem. Število članov se je seveda jakoskrčilo, tako, da najdemo pri nekaterih zborovanjih komaj 5, 6 do 10 tovarišev in tovarišic. Sčasoma, ko se je ustanovilo nekaj novih šol, je postalo boljše. Danes šteje okraj 9 šol z 31 učnimi osebami, ki

3. Da bo šolska mladina lažje spoznala lepoto in bogastvo slovenskega jezika, naj bodo vse naše učne knjige tako sestavljene, da se bo v enem in istem čitivu nahajale besede z vsemi mogočimi sorodnimi izrazi. Knjigi naj bo dodan poseben slovar ali besednjak sorodnih izrazov; n. pr. čuditi se = diviti se, čudovito = divno, število = broj, številiti, šteti = brojiti, brati = čitati, berilo = čtivo, komaj = jedva itd. Spoznanje bogastva slovenskega jezika bo v učencih ustvarjalo zavest, da je naš jezik krasen, zaradi česa se bo v njih ljubezen do slovenskega jezika povzdignila na višjo stopnjo. Učnih knjig, ki ne bodo ustrezale tej potrebi, naj učiteljstvo več ne uvaža v naše šole.

4. V novih izdajah vseh naših učnih knjig naj poskrbe izdajatelji tudi za tako čtivo, ki bo najužljubljenejša, gojiti v smislu določb § 71. stalnega šolskega in učnega reda v učencih ljubezen do naše narodnosti. Novih izdaj učnih knjig, ki ne bodo ustrezale temu načelu, ne uvajamo v svoje šole.

5. Zaradi vsestransko natančnejega poznavanja slovenskega jezika pišimo in kličimo svoje učence namesto z dosedanjimi latinskimi tudi s slovenskimi; n. pr. Amalija = Ljuboslava, Marija = Marica, Mara, Karel = Dragotin, Janez = Jan, Janko, Ivan, Ivo, Jovo. Svojim otrokom pa dajamo le slovenska imena, tujih se izogibajmo.

6. Pod nemške naloge se naj ne piše datum v nemškem jeziku ter se učenci naj ne podpisujejo z nemškim pravopisom, temveč s slovenskim. Izkušnja namreč uči, da tvori tako ravnanje prvi začetek preziranja in zapostavljanja slovenske individualnosti in prvi začetek ponemčevanja ter daje poznejšemu javnemu življenju podlago za prisvojenost Slovencev k Nemcem (asimilacija). Slovenci v mestih, oziroma v njihovi bližini, se najprej asimilujejo za nemškarje, v naslednjih kolonih pa za Nemce.

7. Učiteljstvo vsake šole kozjanskega okraja blagovoli sklicati svoje soobčane na shod v šolo, bodisi v obliki roditeljskih shodov, bodisi na shod na podlagi § 2. zborovalnega zakona, kjer se jim naj ustoličenje koroških vojvod v slovenskem jeziku tako obrazloži, da se bo v poslušalcih vnela večja ljubezen do slovenskega jezika in da se bo povzdignila narodna zavest. O tem se blagovoli priobčiti kratko poročilo po časopisih.

8. Učiteljstvo kozjanskega okraja prosi vse slovenske šolske in druge liste, naj v tekočem letu in v prihodnjih letih priobčijo v pouk naroda večkrat v celoti člen XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867. s potrebnimi pojasnili, oziroma vsako leto vsaj enkrat ves omenjeni državni osnovni zakon dodatno z razsodbami upravnega, oziroma državnega sodišča.

9. Učiteljstvo kozjanskega okraja se hoče odslej še tesneje oprijeti slovenske književnosti ter hoče primerni del svojega zaslužka uporabljati le v prid slovenske književnosti, naročevanje nemških časopisov pa odklanjati. Strokovne nemške knjige se naj naročajo le v toliko, v kolikor jih ni dobiti v slovenskem jeziku.

10. Učiteljstvo kozjanskega okraja hoče ob kompetencah vlagati le slovenske prošnje, spisovati zapisnike domačih učiteljskih sej vedno le v slovenskem jeziku, vlagati vse vloge na šolske oblasti do ministrstva in če treba še višje le v slovenskem jeziku, spisovati vsa svoja poročila bodisi za domače ali uradne okrajne učiteljske seje (konference) samo v slovenskem jeziku ter se v teh in vseh ostalih zadevah drug drugega z besedo in dejanjem tovariški podpirati.

so vse včlanjene v Slov. učiteljskem društvu.

Veliko je stanovsko in kulturno delo, ki ga je izvršilo Slov. učiteljsko društvo v 40 letih svojega obstanka. V tej dobi je zborovalo društvo 101krat s 97 predavanji. Društvo je bilo središče in zbirališče učiteljstva vranskega okraja. V društvu smo se kolegialno in prijateljski razgovarjali o naših križih in težavah, reševali pedagoške stvari, izvrševali organizatorično delo ter se vedno in povsod zavzemali in zanimali za socialna in narodna vprašanja. Slov. učit. društvo je bilo vsekdar kulturno središče učiteljstva vranskega okraja, zlasti mlajšega, ki je dobivalo vedno zaslombo in moralno oporo od strani starejših tovarišev.

Delo pa, ki so ga izvršili posamezni društveni člani na narodnem, narodnogospodarskem, pedagoškem in izobraževalnem polju, je tako veliko, da ga ne moremo tukaj naštevati.

Savinjsko učiteljsko društvo praznuje v nedeljo, 28. junija t. l. svojo štiridesetletnico na Vranskem. Pridite, dragi tovariši in tovarišice, ta dan od vseh vetrov na Vransko in nam izkažite svoje simpatije! Ostalo zavedno slovensko učiteljstvo pa naj preživi ta dan v duhu z nami!

11. Učiteljstvo kozjanskega okraja priporoča šolskim vodstvom in jih prosi, naj dopisujejo okrajnim šolskim svetom, oziroma tudi višjim šolskim oblastim v slovenskem jeziku, istotako prosi vse kraje šolske svete, naj oskrbe svojemu šolskemu vodstvu tudi za sebe, če se to še ni zgodilo, uradne pečate s samoslovenskim napisom. Krajni šolski sveti blagovoli zahtevati od okrajnega šolskega sveta v pisavi in tisku izključno slovensko dopisovanje, uštevši tudi naslov in vse natiske zunaj na pisemskih ovitkih.

12. Učiteljstvo kozjanskega okraja priporoča nujno, naj pišejo učne osebe poobtnice za dobivanje svoje mesečne plače izključno v slovenskem jeziku ter smatramo najnovejši odlok deželnega šolskega sveta z dne 22. aprila 1914, št. 3, 3848/4, in enak odlok finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, za odpravo poobtnic ter za uvedbo »Zahlungsliste« za nezakonit ter za napad na naše individualne, stanovsko gospodarske, državljanske in narodne pravice. Proti temu napadu se uprimo z zakonitimi sredstvi, t. j. z ugovori na naučno in finančno ministrstvo ter v odklanjajočem slučaju na upravno, oziroma na državno sodišče.

13. Ravnopravnost slovenskega jezika se mora tako tolmačiti in izvrševati, da se naj rabijo na vseh šolah brez izjeme samo slovenske tiskovine. Dvojezičnost je ravnopravnosti na veliko škodo. V to svrhu se naj obrne učiteljsko društvo pisмено do Učiteljske tiskarne v Ljubljano, do Cirilove tiskarne v Maribor, do trgovine Goričar in Leskovšekove v Celje in do Umka v Brežicah, naj zalagajo za slovenske šole vse šolske tiskovine samo v slovenskem jeziku.

14. Slovensko učiteljstvo se seznanja natančno z vsebino državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867., državnega zakonika št. 142, zlasti pa z vsebino člena XIX. tega zakona.

15. Učiteljstvo kozjanskega okraja jemlje na znanje, da je bil državni osnovni zakon z dne 21. decembra 1867. izdan samo za določitev pravic državljanov, ne pa za državne in deželne urade. Ti nimajo torej do državljanov nobenih jezikovnih pravic, pač pa dolžnost, jim dopisovati v besedi in tisku v njihovem, torej nam Slovincem v slovenskem jeziku. Ker je državno sodišče s svojo razsodbo z dne 3. julija 1906, št. 264, razsodilo, da se pravice tega državnega osnovnega zakona ne nanašajo samo na državljane, temveč tudi na vse njihove tuzemske korporacije, torej tudi na društva in na uradne okrajne učiteljske konference, zato smemo sami odločevati, da pišemo zapisnike o uradnih okrajnih učiteljskih sejah v slovenskem jeziku, pri čemer pa se ne dotikamo osebne pravice k. kr. okrajnega šolskega nadzornika v izbiri poročevalnega jezika ter za biležbe njegovega poročila v njegovem poročevalnem jeziku. Stojec na tem zakonitem stališču, izjavljamo, da nima nihče zakonite pravice, nam predpisovati, v katerem jeziku naj pišemo zapisnike okrajnih učiteljskih konferenc, temveč mi hočemo iz ljubezni do slovenskega jezika, naj se ti zapisniki pišejo pri nas odslej v slovenskem jeziku.

16. V smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. ima vsak narod **nedotakljivo** pravico, svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti; zato ima to **nedotakljivo** državljansko pravico tudi slovenski narod, a z njim vred slovensko učiteljstvo v svojem delokrogu kot njegov del in važen kulturni činitelj. Učiteljstvo kozjanskega okraja hoče to svojo zakonito državljansko pravico izvrševati iz ljubezni do slovenskega naroda in na danes sklenjeni način ter zavračamo že naprej očitke, da sovražimo nemški jezik. Ne, mi ga spoštujemo, **na slovenskih tleh pa ljubimo le svojega!**

18. Da počitujemo letos ob 500letnici zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku svoje edinstvo s slovensko mislijo in čuvstvom, naj blagovoli Zaveza jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev svoje letošnje zborovanje preložiti iz Pulja v Ljubljano na dneve 15., 16. in 17. avgusta 1914, katere dni se bo tam vršil veličastni slovenski vsesokolski zlet.

17. Čutimo se stanovske brate, oziroma sestre vseh slovenskih učiteljev in učiteljic tudi na Koroškem, proseč jih, naj blagovoli sodelovati, da se slovensko zavest na Koroškem reši dušče ponemčujoče more.

S sprejetjem teh resolucij je učiteljstvo kozjanskega okraja pokazalo vsem drugim stanovom naroda pravec ali kažipot, kod in kako naj hodimo, da dosežemo svojemu narodu vse jezikovne pravice.

Tem povodom se učiteljstvo imenovanega okraja prosi, te resolucije tudi v

dejanju izvrševati z vso doslednostjo in vztrajnostjo, a ostalo slovensko učiteljstvo vseh kronovin blagovoli svojo dosežanje delovanje za narod razširiti na tej podlagi ter na tem in morebiti še v večjem obsegu. S takim delovanjem bomo zavest in kulturo svojega naroda v svojem stanovskem in šolskem področju povzdignili na višjo stopnjo ter mu bomo priborili v državi častno mesto. Zaničljiv nemški izraz »gens inferior«, minderwertige Nation, narod nižje vrste bo s tem delom odpravljen ali vsaj oslabljen. Vsi stanovi naroda našega naj blagovolijo vsak v svojem delokrogu započeti enako delovanje v tem smislu. (Dalje.)

Vabilo na 40 letnico Učiteljskega društva za ormoški okraj

ki se vrši
dne 14. junija 1914.

Vzpored:

I. Sprejem gostov v Ormožu pri vlakih:

- a) od vzhoda ob 6. uri 54 minut zjutraj,
- b) od zahoda ob 10. uri 26. min. dopoldne.

II. Slavnostno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Začetek točno ob 11. uri dopoldne.

- a) Pesem.
- b) Pozdrav.
- c) Slavnostni govor.
- č) Črtice iz društvene zgodovine.

III. Skupni obed v Skorčičevi dvorani ob 1. uri popoldne. Kuvert za obed K 3.40.

Pri banketu koncertuje polnoštevila godba okol. gasilnega društva pod vodstvom kapelnika tov. D. Serajnika.

IV. Skupna udeležba slavlja 30letnega obstoja ormoške Čitalnice.

Opombi: a) Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. b) Oglasitve na obed sprejema najpozneje do 7. junija društveni tajnik. Obenem z oglasitvijo naj se pošlje znesek za banket.

Jos. Rajšp,
predsednik.

Adolf Rosina,
tajnik.

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj je imelo svoj redni letni občni zbor dne 14. maja t. l. popoldne v Matenji vasi.

Zjutraj ob 8. uri smo odkrili slovesno nagrobni spomenik pok. tovarišu nadičtelju Mihaelu Kalanu. Ob 11. uri pa smo odkrili nagrobni spomenik rajnkemu mlademu tovarišu Vinku Brusu, ki nas je zapustil v cvetju let. Pri obhodu slovesnostih se je brala črna maša, predsednik tovariš Česnik je imel primeren govor, tovariši pevci pa so zapeli pod vodstvom tovariša Juvanca ob grobeh ginljivi žalostinki. Marsikatero oko se je zasolilo žalosti, a tudi ginjenosti zaradi velike medsebojne ljubezni značajnega učiteljstva.

Obedovali smo pri g. A. Kraigherju in smo bili zadovoljni z dobro postrežbo. Na občnem zboru se je zbralo nad 40 učiteljev in učiteljic našega okraja, gotovo častno število za današnje čase. Zborovanje je bilo jako živahno. Nad vse zanimivo je bilo predavanje tovariša Viktorja Volka. Njegovi izborni uspeli fizikalni in kemični poizkusi so bili presenetljivi. Pri volitvi v odbor je priredilo zbrano učiteljstvo svojemu dolgoletnemu predsedniku tov. Česniku navdušeno in presrečno ovacijo ter ga iznova zopet soglasno izvolilo društvenim predsednikom.

Ta dan nam ostane vsem trajno v spominu.

Učiteljsko društvo za litijski okraj je imelo svoj občni zbor dne 23. maja v Litihi ob prav lepi udeležbi. Poleg običajnih odborovih poročil je bila na dnevnem redu sanacija Zavezinih listov in načrt za poslovni red Zaveze. Po živahni debati sprejeti predlogi in nasveti so se poslali vodstvu Zaveze. Delegatom k Zavezini skupščini sta se določila tovariša Bezeljak in Rojina. Izvoljen je bil soglasno stari odbor. Bilo je prav lepo, le škoda, da smo morali tako kmalu na vlak. Na veselo snidenje na Vačah 2. julija!

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo praznuje svojo 40letnico v nedeljo, 28. junija t. l., na Vranskem s slavnostnim zborovanjem, banketom in koncertom. Povabili smo predvsem sosedna učiteljska društva: celjsko, šoštanjansko, laško, gornjegrajsko in kamniško.

Da bi bila udeležba večja, zlasti pa, da bi učiteljstvu omogočili udeležbo pri koncertu, bomo poskrbeli poseben avtomobil, ki bo vozil dopoldne iz Celja, zvečer po koncertu pa nazaj. To pa seveda samo v slučaju zadostne udeležbe. Zato smo razposlali na vse bližnje šole še posebno vabila z vprašalnimi listki, ki se naj nam vrne do 1. junija.

Želimo vedeti, kdo se udeleži banketa, kdo reflektira na poseben avto dopoldne, kdo zvečer in kdo želi prenočiti na Vranskem. Prosimo pa tem potom tudi vse one, ki želijo priti na Vransko, a niso dobili posebnih vabil. Treba nam je vedeti natančno število zaradi banketa (kuvert za osebo 2 K), kakor tudi zaradi avtomobila, ki ga je treba pravočasno naročiti. Zanašamo se in trdno upamo, da se bo zbrala 28. junija na Vranskem lepa učiteljska družba. Posebno nas bo pa veselilo, pozdraviti v naši sredini vse bivše člane in članice »Savinjskega učit. društva«, ki službujejo sedaj križem slovenske zemlje. Pridite!

Savinjsko učiteljsko društvo opozarja že danes na koncert, ki ga priredi 28. junija na Vranskem v proslavo svoje 40letnice. Na tem koncertu sodeluje društveni pevski zbor, violonist tov. A. Nerat, bari-tonist Branko Zemljčič ter pianistinja go-spa Kokotova. Vzpored priobčimo pravočasno.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer. Opozarjamo Vas, drage tovarišice in tovariši, na sklep zadnjega zborovanja, da se udeležite dne 14. junija vršnega slavlja 40letnice bratskega Ormoškega učiteljskega društva v čim večjem številu. Zastopani moramo biti častno!

Vodstvo.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj je imelo svoj redni občni zbor dne 14. maja t. l. v Sežani ob povoljni udeležbi. Vendar smo ob tako krasnem vremenu pričakovali polnoštevila udeležbe vključno z neznošnim našim gmotnim razmeram. Ne trdimo, da so slabo obiskovana naša zborovanja; toda redni obiskovalci društvenih zborovanj so skoraj vedno eni in isti in ti imajo res smisel za stanovsko organizacijo. Ti se ne strašijo ne pota, ne stroškov. Nekateri pridejo k zborovanjem le tupatam, a več društvenih članov je, ki jih vse leto ni videti med nami. Mnogo večje uspehe bi lahko imela naša zborovanja, če bi se jih udeleževali vsi člani v polnem številu ter vsak z veseljem delal na naši organizaciji. Za naprej naj izostanejo vsi brezpotrebni izgovori glede nenavzočnosti. Tovariši, tovarišice! Vsi na delo v blagor in procvit naše organizacije — našega stanu! Delajmo vsi za enega, eden za vse! — Toda k dnevnemu redu!

Predsednik tov. J. Raybar konstatira sklepčnost in otvori zborovanje s presrečnim pozdravom na naslov vseh udeležencev. V svojem pozdravnem nagovoru posebno poudarja pomen vzajemnosti in složnosti.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega društvenega zborovanja se podata tov. Bergincu neko pojasnilo, ki je zanje prosil. Tov. Hreščak omenja, naj bi se v zapisniku popravila ona točka, ki govori, da je bil on pri neki debati na zadnjem zborovanju proti »Učit. Tov.« izjavljal, da on ni bil proti »Tovarišu«, ampak le proti prisilni naročitvi »Učit. Tovariša«.

Nato pride letno poročilo društvenega tajnika na dnevni red.

Ker se tovariš tajnik Milan Volkov ni mogel udeležiti današnjega zborovanja (obiskuje risarski tečaj v Ljubljani), je prečital njegovo temeljito poročilo tajnikov nam. tov. Baša.

**Prav tako dobro ko
zrnata kava diši ob
pravilni pripravi
edino popolni kavini
nadomestek:
Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava.**

**Sam z dobrim mlekom
in malo sladkorjem
zaust, je pristni
Kathreiner
pilača, kakršna
mora biti.**

Kdor hoče kaj natančnejšega čitati,
naj piše Kathreinerjevimi trgovnicam
za sladno kavo d. dr., Dunaj 1.,
Annagasse št. 8.

V svojem poročilu natančno ocrta živahno in obširno delovanje društva v preteklem društvenem letu. Naše društvo ima za seboj važno dobo v društvenem življenju. Poročilo je sprejel občni zbor z zadovoljstvom.

O stanju blaginje je poročala blaginjičarka tov. A. Orlova. Prejemkov je bilo 413 K 20 v, izdatkov 267 K 36 v, torej je ostanka 145 K 84 v. Poročilo blaginjičarke je še precej ugodno, po besedah blaginjičarke pa bi bilo ugodnejše, če bi vršili vsi društveniki vsak svojo dolžnost. Tov. Berginec izreče tovarišici blaginjičarki zahvalo za njeno vestno delovanje. Ostro pa pogrja one tovariše brezbrizneže, ki vestno ne plačujejo članarine društvu. Ti neredni plačniki najbrže ne vedo, da ima tudi društvo svojo dolžnost ter mora redno tudi za nje plačevati prispevke Zavezi. Pregledovalci računov, tovariši Koršič, Rustja in Fajgelj, so dobili račune v redu.

Delegatom za skupščino Zaveze v Pulju se odloči sedmorica tovarišev, in sicer: Fr. Bolle, A. Koršič, J. Pahor, Al. Hreščak, J. Rustja, Fr. Erjavac in A. Baša.

Potem se je vršila volitev novega odbora. Volitev se je izvršila po listkih. Na občno obžalovanje dozdani predsednik tov. J. Ravbar ni hotel več prevzeti tega častnega mesta, pa tudi nobenega odbor-niškega mesta. Izvoljeni so bili v odbor sledeči tovariši: Fr. Vendramin, Al. Hreščak, Alb. Poljšak, A. Orlova, J. Pahor, A. Koršič in A. Baša. Odbor se ni še konstituiral.

Pri zadnji točki dnevnega reda se oglasi tov. Hreščak ter nam pojasnjuje delo pripravljalnega odbora za ustanovitev »Zveze učit. društev«. Prebral nam je tudi pravila, ki jih je sestavil pripravljalni odbor in jih baje že poslal v potrtje. Naše učiteljsko društvo odločno odklanja dotična pravila v tej obliki, kakor so predložena. Vprašujemo pripravljalni odbor: Ali je stopil v dogovor z vsemi učit. društvi v deželi glede omenjene ustanovitve? Ali je predložil vsem društvom pravila v pregled in odobrenje, preden je ukrenil kaj določenega? — Sprejeta sta bila enoglasno dva predloga, predlagana po tov. Erjavcu:

I.

Sežansko učiteljsko društvo odklanja ustanovitev deželnega učiteljskega društva za Goriško v tej obliki, kakor so predložena pravila. Pač pa želi, da se takoj ustanovi »Zveza slovanskih učiteljskih društev na Primorskem« v obliki »Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem«.

II.

Ako sedanji pripravljalni odbor s tem ni zadovoljen, se nalaga odboru našega društva, da stopi on takoj v zvezo z vsemi prizadetimi društvi za ustanovitev to-zadevne Zveze.

Dalje toplo priporoča tov. Bolle vse-mu učiteljstvu »Domače ognjišče«. Na omenjeni list naj bi ne bil naročen le vsak tovariš in vsaka tovarišica, ampak tudi naše okr. učit. knjižnice. Tov. Kosovel dodaja Bolletovim besedam le to, da naj se društveni odbor takoj obrne na knjižnični odbor z željo, naj ta naroči že letos po dva izvoda »Dom. ognjišča« za obe naši okr. knjižnici v Sežani in Komnu. Tovariš Ravbar priporoča razen »Dom. ognjišča« tudi »Učitelj. Tovariša«. Naj bi ne bilo med nami tovariši in tovarišice, ki bi ne bila naročena na svoje stanovsko glasilo. Ako sami svojih listov ne bomo podpi-rali in naročevali, kdo naj jih naročuje? Isto velja tudi glede »Popotnika«. Vsak obrtnik in vsak boljši kmet je že videl potrebo nadaljne strokovne izobrazbe in je naročen na svoj strokovni list, ali naj učitelj zaostaja za njim?

Tov. Erjavac omenja napade nekega dopisnika s Krasa na »Učit. Tiskarno« v zadnji številki »Zarje«. Sež. učit. društvo obsoja taka neslana zaganjanja v Učit. tiskarno.

Tov. Ravbar zaključuje nato zborovanje s tem, da bodri tovariše h krepkemu in vztrajnemu delu.

Končno se izreče odstopivšemu pred-sedniku tov. J. Ravbarju, ki je vedno ne-umorno zastopal društvo, krepka soglasno sprejeta zahvala.

Trst.

Jadranska banka v Trstu je poklo-nila tržaškemu učit. društvu dar 50 K v društvene namene. Iskrena hvala!

Srednješolske vesti.

‡ Razpisana profesorska mesta. Na goriški slovenski gimnaziji se popolnita s 1. septembrom t. l. dve učni mesti za kla-sično filologijo kot glavni in slovenščino ali nemščino kot stranski predmet s slo-venskim učnim jezikom.

‡ Statistika srednjih šol na Sloven-skem in v Istri v l. 1912/13. Napisal Fran-

Vajda. Ponatisk iz »Nastavnog Vjesnika«. Prof. Vajda nam je v tej brošuri podal na-tančno in jako poučno statistiko srednjih šol na Slovenskem in v Istri. Ta brošura bo pač zanimala vsakega, ki se briga za kulturni napredek slovenskega naroda.

Kranjske vesti.

—r— Na okr. učit. konferenci v Litiji so dobili pri volitvi v stalni odbor na-predni kandidati po 36 glasov, Slomškariji po 20, oziroma 21. Zmagala je seveda napredna lista. Ziveli! — Napredno učiteljsvo se ne ukloni za nobeno ceno in pod nobenim pogojem.

—r— Gospod Peter Strel, trgovec v Mokronogu pravi v »Sl. N.«, da je ondotno šol. vodstvo na njegovo prošnjo prav strogo prepovedalo, da ne bo razdirala šol. mladina ptičjih gnezd. Pravi, da bi bilo dobro, da bi posnemala tudi druga šol. vodstva mokronoško in prepovedala ta-ko počenjanje. Trgovcu P. Strelu se slov. učiteljsvo prav toplo zahvaljuje za take nasvete. Najbrž ni g. Strelu znano, da morajo spomladi županstva in šol. vod-stva opozoriti ljudi in šol. mladino, da ne razdira gnezd koristnih ptic. Zato izgleda kakor da bi slov. učit. zanemarljavo svojo dolžnost. Če se je to zgodilo v Mokro-nogu, se pač ne dogaja to drugod, kjer se zavedamo svojih dolžnosti. Svetujemo torej g. P. Strelu, da uredi svoje zadeve doma in ne diskreditira po nepotrebnem drugega učiteljsva.

—r— Ljudsko šolstvo. Na mesto obojele učiteljice Kristine Ravnikarjeve je imenovana za suplentinjo v Sv. Križu pri Kostanjevici absolvirana učit. kandi-datinja Ivana Zupanova.

—r— Iz črnomalskega okraja. Dnevni red letošnje okrajne učiteljske konfe-rence, ki se vrši dne 4. julija 1914 ob 9. uri dop. v šoli v Črnomlju: 1. Otvoritev konference po c. kr. okr. šol. nadzorniku Ivanu Štruklju. 2. Imenovanje predsedni-kovega namestnika. 3. Volitev dveh za-pisnikarjev. 4. Poročilo c. kr. okr. šol. nadzornika Ivana Štruklja. 5. Določitev učnih knjig za bodoče šol. leto. 6. Poročilo poročevalcev: a) Janko Ravhekar, učitelj v Adlešičih: »Priroda« je knjiga božjega stvarstva. (Pouk po možnosti na prostem — po letnih časih.) b) Franc Jure-čič, nadučitelj na Štrekljencu: »Esteti-čni in intelektualni pomen risanja.« c) Fel-cita Poljšak, učiteljica na Suhorju, in An-ica Erzj, učiteljica v Semiču: »Ljudska šola in pouk v gospodinjstvu.« d) Drago-tin Hudč, nadučitelj v Starem trgu, in Marija Peterlin, učiteljica v Radencah: »Ne šibe! Vzgajaj otroško čustvo, do-vzetnost in moralno!« e) Ernest Šušter-šič, učitelj v Gribljah: »Ljudskošolski učitelj v boju zoper izseljevanje«. Opom-ba k 6. točki: Referati naj bodo stvarni, kratki, s končnimi tezami in naj se dolo-šljejo najmanj 14 dni pred konferenco c. kr. okr. šol. nadzorniku Iv. Štruklju v Rudolfovo. 7. Poročilo knjižničnega od-bora in volitev. Voliti je 5 članov in 5 na-mestnikov. 9. Volitev stalnega konferen-čnega odbora. Voliti je 4 člane in 4 na-mestnike. 10. Samostalni predlogi, ki pa se morajo najmanj 8 dni pred konferenco doposlati c. kr. okr. šolskemu nadzorniku Iv. Štruklju v Rudolfovo. Opomba: Ob pol 9. uri bo v župni cerkvi sv. maša, h kateri se vse učiteljsvo vljudno vabi. — Kakor je videti, je pobožni Štrukelj pri-taknil k uradni konferenci novost — ma-šo! Najbrž zato, da ga razsvetli sv. Duh! Kaj takega se ni zgodilo niti v času, ko so bili duhovniki okrajni šol. nadzorniki (Aleš, Legat, Aljaž). Ali Štrukelj je bolj papeški kakor papež sam! In pa s kate-rim paragrafom utemeljuje gospod Štru-kelj to siljenje k uradni pobožnosti?

Štajerske vesti.

—š— Za častnega občana je imeno-van tovariš Ivan Kvac, nadučitelj, poštar itd. v Šmartnem v Rožni dolini pri Celju. Imenovani tovariš deluje 20 let na istem mestu, t. j. od začetka službovanja do dan-es, ter si je v tej dobi vzgojil čil sloven-ski rod. Na mnoga leta!

—š— Gorica pri Mozirju. Ker jako nerad pišem neplodne polemike, zato sem z odgovorom na Knafličevo »Poslano« v 10. številki »Učit. Tovariša« tako dolgo odlašal. Da pa K. ne bo mislil, da ima on prav, je vendar bilo naposled treba, pri-jeti za pero. — V svojem zasebnem pismu z dne 16. avgusta 1913 mi K. piše: »Jaz odpravljam Tvojo dvanaestletno tukajšnje malomarnost« in: »Sedaj pa Te vprašam, kako pridem jaz do tega popravljati za Teboj Tvojo (!) mnogoletno zanemarlja-nje šolskih razmer?« (Kaj mi je K. naštel kot zanemarljanje šolskih razmer, prine-sem drugikrat s komentarjem.) — Na podlagi zgoraj omenjenih stavkov sem se čutil upravičeno prizadetega, ko je K. ob-

javil v »Slov. Nar.« št. 204 iz l. 1913 sle-deče: »Krajni šolski svet v Dobju čuva slovensko narodnost in goji slovenski je-zik v šoli vrlo dobro. Odpravil je dvoje-zični pečat šol. vodstva ter dvojezične tiskovine, ki so kazale šolskim oblastim, da nismo ne Slovenci, a tudi ne Nemci, temveč polutani, mešanica, slovensko-nemški stvor«. — Ali se ne pravi to, da je bila šola pod mojim vodstvom ponemče-valnica, ka-li? In da je bilo šole Jakoba Knafliča treba, da je to šolo ponarodil. — Pa temu ni tako. Tiskovine sem naročil pri narodni tiskovnici Goriciar in Leskovšek, izpolnjeval vse slovenski, le tiste sem imel samonemške, ki jih je imel tudi K. na Gorici in jih je tudi nemški izpolnjeval. Pečat, ki sedaj niti pravilno slovenski ni, je pa denarna reč kraj. šol. sveta in ta (oziroma Vurkelc) iz zgolj kljubovalnosti ni hotel nobeni moji želji ustreči. Kako pa sedaj krajni šol. svet goji v šoli sloven-ščino »vrlo dobro«, tega ne umem; prej je to učiteljsvo storilo tudi »vrlo dobro«. — V »Učit. Tov.« z dne 27. decembra 1913 piše K. pod naslovom: Roditeljski shodi v Dobju: »Šolski vodja R. Knaflič je dobil ob svojem službenem nastopu v letu 1912 v Dobju razmere, ki po njego-vem mnenju niso nikakor ustrezale ve-ljavni šole. Slab šolski obisk, polovica otrok brez učnih knjig, v šolskem prora-čunu ničesar za uboge učence, prepozno dohajanje v šolo na dnevnem redu itd. itd.« — »Tovariš« Knaflič! Roko na sr-ce, pa povej, ali je tako obrekovanje tovariško? Ali je tako pisanje v našem glasilu primerno, da nas združuje, kakor to želiš v »Poslanem« v 10. št. U. T.? Verjami mi, če bi tudi jaz bil hudoben, bi tudi lahko marsikaj zapisal in spaval med svet, kar meni in drugim Tvojega ni bilo všeč. To si menda sam čutil, ko si v ome-njenem »Poslanem« prosil uredništvo, »naj blagovolji v prihodnje odklanjati vsa podobna žaljiva »Poslana« in druga pri-občenja«. Najini tovariši so to Tvoje ob-rekovanje imenovali infamijo in svinjar-ijo. — Kakor sem že bil v 8. št. U. T. pi-sal, je moje delovanje ocenjeno po stro-kovnjakih in K. si lahko te zapisnike pre-gleda in jih primerja z onimi gled svoje osebe. Ali hočeva primerjati vzgojne uspehe, ki si jih dosegel v Št. Lenartu, na Gorici in tudi že v Dobju? — V »Učit. Tov.« z dne 16. jan. t. l. piše K. pod za-glavjem »Dan Treh kraljev v Dobju«. »Ker je narodna zavest v Dobju na ne-verjetno nizki stopnji, oziroma je med preprostim ljudstvom ponajveč nikjer ni in se ljudje kaj radi izseljuje v Nemčijo za delom...« Kaj pa naj potem rečem o narodnem delovanju K—a, ko je vendar splošno znano, da je iz kotarske občine tretina prebivalstva v Ameriki? — Kdor veliko piše, veliko ve ali pa veliko kvan-ta. Smešno pa je, kako je K. okolo sklede iskal kaše, me sumničil, da med vrstami čitam, da imenujem prireditve v Dobju papirnate balončke, (ko mora vendar ve-deti, da so to njegove v časnikih napih-njene malenkosti, ki se z njimi po svetu baha). Klical je celo domače učiteljsvo na pomoč, ki mu nisem nikjer ničesar oči-tal; zato bo dobro biti v prihodnje pre-vidnejši in si ne dati kaj sugerirati. Na-zadnje pa naj pomore še uredništvo s tem, da mi zamaši usta! Res, idealna svoboda po Knafličevem kopitu: Napadati, a zavarovati se proti zagovoru! Torej K. ni bil baš »v prijetnem položaju«, ko me je »izpodbijal« v 10. števil. U. T. — Gorica, dne 22. maja 1914. V. Pulko.

Opomba uredništva: Mi iskreno želi-mo, da se ta — ali vsaka tej slična — pravda v javnosti konča! Predložite dej-stva svojim organizacijam, ki naj razsoja in zadevo uredi. Nikar se ne bijmo v jav-nosti! V interesu ugleda našega stanu bo-mo primorani, da takim pojavom zapremo svoje predale. Seveda, če je kdo po krivi-ci napaden v našem listu, se ima parvico braniti.

Splošni vestnik.

»Jezik očistite peg!« — »Besed se tu-jih boj, ko hud'ga vraga.« — Te besede Koseskega in Prešerna mi silijo v glavo, ko čitam — posebno v zadnjem času — v našem stanovskem, torej ne znastvenem glasilu — članke, ki je v njih kar natr-

pano nepotrebnih tujk. Ne pravim, da bi časih tuji izrazi ne bili potrebni, da se jim večkrat ne moremo izogniti, ker nima-mo v slovenščini za točno označbo kake-ga pojma samonikle besede. Osobito pa se jih v znastvenih spisih često ne mo-remo otresti. To pač velja za vse jezike. Toda vse do gotove meje! — Preštel sem tujke v treh člankih našega lista. V nada-ljevanju Pahorjeve razprave »Narodnost in liberalizem« (U. T. od 27. marca t. l., št. 13) sem jih nabrojil do 80, v Hrešča-kovem, v osebno obrambo pisanem član-ku (U. T. od 24. aprila t. l., št. 17) jih je v 80 vrsticah kakih 40, v istega Hreščaka članku »Zveza primorskih slovenskih učiteljskih društev« (U. T. od 29. maja t. l., št. 22), ki napolnjuje v listu komaj dva stopca, pa sem jih dobil kakih 60. Štetje bi mogel nadaljevati, a mimam za to ne časa, ne veselja. — Trdim pa, da ni tre-balo v omenjenih treh člankih niti petine onih tujk. Kadar pišeš ali prevajaš, napni vendar nekoliko svoj spomin: ta ti pove, kako te je učila govoriti slovenska mati, kako narod, kako šola! Proč z nepotreb-nimi tujkami! Nasprotnega nasveta pač ni hotel dati niti Prešeren svojemu učen-cu z gori navedenimi besedami, saj nam ta velikan sam kaže s svojim, pred sko-ro sto leti pisanim, a biserno čistim jezikom, da se nam je tujk ogibati, kolikor je možno. Vem, da časih človeku ne pride na jezik ali v pero domač izraz, tujka pa se mu kar sama vsiljuje. Zato pa časnika-rijem marsikaj odpuščamo bodisi glede rabe tujk, bodisi glede čistosti jezika. Kdor pa pišeš znastvene ali strokovne članke, ki zanje razpolagaš z dostatnim časom, ne uvajaj nepotrebnih tujk! Če pa ti le ne pride na misel domač ali že povsem udo-mačen izraz, pa ga poišči. Priporočam prav živo Pleteršnikov slovar, to čudo-vito zakladnico našega, nikakor beraške-ga jezika. Pripoznavam pa rad, da krva-vo potrebujemo že obljubljenega nam slovarja iztoznačnic. Po njem bi v hipnih zadregah, ki niso baš redke, vsak pridno segal: učitelj, častnik, leposlovec, znast-venik, umetnik. — Vsekako pa več slo-venščine, čiste slovenščine v naše spise!

—ar. Ločitev države od cerkve na Angle-škem. Zbornica je sprejela zakonski na-črt glede ločitve države od cerkve v Wa-lesu v tretjem branju s 328 proti 251 glo-sovi.

Razpisane službe. C. kr. okr. š. svet za goriško okolico razpisuje naslednja iz-praznjena učna mesta: Nadučiteljsko me-sto na 3razrednici v Mirnu in Oseku, ter na dvorazrednicah v Št. Martinu, Kalu, Lokovcu in na Banjšicah. Mesta za učitelje-voditelje na samostojnih enorazred-nicah v Dolu pri Opat., Gabrijah pri Ru-bijah, Višnjeviku, Skriljah, Seberljaku, Lomu, Zapotoku, Ravneh pri Muravcih, na Vrhu nad Kanalom in na Vrhu pri Ru-bijah. Mesta za potovalne učitelje: Sred-nje Kmbreško, Levpa-Zavri. Učiteljska mesta na večrazrednicah: Sv. Križ, Št. Florijan, Dornberg. Službena mesta za učitelje: Št. Florijan, Kojško, Šmarje, Osek, Banjšice, Vitovlje, Kal, Ozeljan, Sovodnje, Lokovec, Trnovo, Črniče, Dol pri Ajdovščini. Prošnje do vštetega 10. junija t. l.

Vojaška služba za učitelje. Z ozirom na to, da služijo učitelji večkrat v krajih, kamor niso pristojni, je določilo vojno mi-nistrstvo, da opravijo učitelji svojo voja-ško službo pri tistem polku, ki je njih službenem kraju najbližji. Po novem za-konu morajo učitelji napraviti desette-densko vezbanje, in sicer v dveh letih za-pored, vsako leto po 5 tednov. Seveda se to vezbanje izvrši vedno le tekom šolskih počitnic.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene, Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslo-vanskih učiteljskih društev«. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

LISTNICA UREDNIŠTVA:

Pavlina Kosec, učiteljica v Podovi, in Janko Kržič, učitelj v Spitaliču: Na Vajino izrečno željo s tem izjavljamo, da nista še nikoli nobenega članka napisala, oziroma poslala našemu listu. —ar: Če nam še kaj pošljete, porabimo v listku.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obr-niti na tordko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Cenjenemu Zavezinemu učiteljstvu!

Zaveza avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva je sklenila dne 2. junija 1914 s „Prvo češko splošno del. družbo za zavarovanje na življenje“ pogodbo.

Zato prosimo vse one p. n. Zavezine člane, ki se zavarujejo od 2. junija t. l. naprej pri „Prvi češki“, da izrecno izjavijo, da je to zavarovanje že Zavezi v korist.

Daljša poročila o tej pogodbi sledi v prihodnji številki.

Vodstvo Zaveze.

Barhenti Vsevrstne tkaninske izdelke Damasti
flaneli pošilja zanesljivo prevleke
cefrji pikič robci
kanafasi kanafasi bale
kepri posestnica rokotvorne tkanice volnena
platia posestnica rokotvorne tkanice roba
Vzorci v Novém Hradku n. Met. 95 Češko.
franko.

**Orgle, harmonije
piana in pianina**
dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček
Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno
in franko.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 31. maja K 98.647-93.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt. znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odkrivanja na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razni tamburice in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica“, ki prinaša razni pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška !!

oblačila

Najboljši nakupni vir

modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 K 700.000.000

Vlog „ 43.500.000

Rezervnega zaklada „ 1.330.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Zaveza ima v zalogi

še nekaj izvodov:

1. Narodna vzgoja. Slovenskemu narodu spisal Josip Ciperle. Znižana cena 50 h.

2. Domožnanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Znižana cena 40 h.

3. Učiteljski večeri. Zbirka „Listkov“ iz „Učiteljskega Tovariša“. Znižana cena 30 h.

4. Jan Amos Komensky-Didaktika. Znižana cena 60 h.

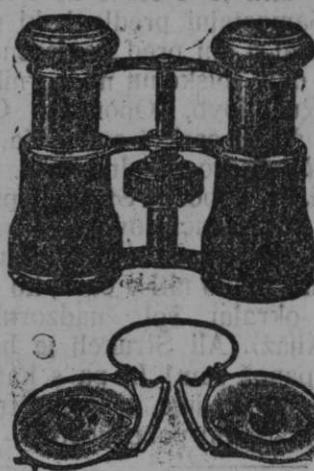
Po pošti vsaka knjižica 10 h več.

Označene knjige se naročajo pri

vodstvu Zaveze.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goetz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijak, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdnost!!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastonj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Frančiškanska ulica šte. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštne tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.